

Jacob Cornelisz van Oostsanen - De heks van Endor (1526)

Als het regent en de zon schijnt 20: De heksen trouwen

(with English summary)

*Als het regent en de zon schijnt,
trouwen de heksen.*

Ook wordt wel gezegd, dat de heksen trouwen, zoals in Italië: *Le strighe va a mario* of *si sposano le streghe*, evenals in Puerto Rico¹ en Spanje (*casa la bruja*)², terwijl in Portugal de oude vrouwen trouwen:

*Quando chove e faz sol,
estão as velhas a casar*

en in Marciana op Elba de dames:

*Piove col sol,
si marita le signore.*³

In Argentinië en Peru trouwt een oude vrouw met de duivel (zie §6).⁴ Ook in Griekenland trouwt een oude vrouw, terwijl in Finland sprake is van een ‘hoerenhuwelijik’ of dat ‘de oude vrijsters

¹ H-O It 9 (uit een verzameling uit de 16^e eeuw). Vaux Spanish 5a: *están casando una bruja* ‘they are marrying a witch’; 5b: *una bruja se está casando* ‘a witch is getting married’ (Puerto Rico); Ferro Ruibal 2007, 74. // Op internet zonder plaatsaanduiding: ‘Dalle mie parti *si sposano le streghe*.’ Wikipedia: In the Caribbean islands such as Puerto Rico and The Dominican Republic, it is said that a witch is getting married. // Michael Broderick (7 juni 2013): In Puerto Rico we say something that translates to “the witches are getting married”. Gold 1984, 36: Judezmo [Ladino]: Varna, Bulgarië: *luvja kon sol, s’esta kazando la bruša/bruxa* ‘the witch is getting married’.

² Eleanor S. O’Kane, *Refranes y Frases Proverbiales Españolas de la Edad Media*, Madrid 1959, 214: *Sol y lluvia, casa la bruja* (Danon, 44).

³ N-O It 1 = Rohlf’s 1979, 88 nt. 153 en toevoeging van Alvar naar J. Lopes Dias, *Etnografia da Beira*, Lisboa 1944, 186. Volgens Cascudo, 228: ‘Em Portugal é comum explicar-se o fenómeno dizendo que é a *Velha que vai casar*. A Velha será personificação meteorológica.’ En: *então as velhas a casar* (Vale de Lobo, naar Lopez Dias, l.c.) Ook in Argentinië zegt men: *se casa una vieja* of *viuda* (weduwe), H-O Arg 1, en wel met de duivel (H-O Arg 2). Ook in H-O Peru 2: *una vieja [se casa] con el diablo*, met als variant H-O Peru 1: *una joven se casa con un viejo*, dus een jong meisje trouwt een oude man. Vaux Portugese 1: *sol e chuva, casamento de viuva* ‘sun and rain, marriage of the widow’ (Brazil); Spanish 1: *llueve con sol, se casa una vieja* ‘Rain with sun, an old woman marries’ (San Rafael de Ojo de Agua, Argentina; Uruguay); Ferro Ruibal 2007, 74: *Sol con lluvia, una vieja se casa* (Uruguay); Grieks: *Οζω ‘ήλιος κ’ εβρεχε κάποια γριά παντρεύεται* ‘Fóra sol e chovía, algunha vella casa’; Port: *sol e chuva, casamento de viuva. Chuva e sol, casamento de espanhol*; omgekeerd in Rio de Janeiro, Brasil: *Chuva e sol casamento de espanhol. Sol e chuva, casamento de viuva*; Galicië (Moscoso, Pazis de Borbén): *Cando chove e mais fai sol, cásase a filla do emperador* (Ventin 2007, 576). Wikipedia Sunshower: In Brazil, ‘Sun and rain (*sol e chuva*), Widow’s (*viúva*) marriage’. // Maria Lucia Brandão dos Santos (Brasil) gaf een workshop *A meteorologia e o folclore - Sol e chuva, casamento de viuva*, maar het is *o arco íris*. In de tweede sessie wordt gediscussieerd over de betekenis van weergezegdes en is er muziek van de Santa Clara-CD – Cantigas de roda- Palavra Cantada, een regenliedje met de tekst: *Santa Clara Clareou, ô, ô, ô / São Domingos alumiu, ô, ô, ô / Vai chuva, vem sol / Vai chuva, vem sol / Sol e chuva, casamento de viuva / Chuva e sol, casamento de espanhol / Vai chuva, vem sol / Vai chuva, vem sol*. // *Sol e chuva, casamento de viuva* is de titel van een gedicht van Martinho da Vila, waarin ook sprake is van de regenboog (*O arco de Deus*). // *Sol com chuva casamento de viuva, chuva com sol casamento de Espanhol*. // *Sol e chuva casamento de viuva, chuva e sol casamento de espanhol*. // Een gedicht of lied van Protegidos da Princesa is getiteld: *Sol e Chuva, Casamento de Viúva* (1982) met als laatste regels: *Choveu, choveu / E o sol apareceu / No dia de sol e chuva / Diz o dito popular / É casamento de viuva*. // Aqui onde estou na Bahia, não deve casar nem viuva e nem espanhol, porque chuva que é bom por aqui não tem nem por decreto! // Cf. *Dicionário de Provérbios: Francês-Português-Ingês* de Roberto Cortes de Lacerda e. a., Lisboa, Contexto, 2000, pág. 102: *Sol e chuva, casamento de viuva. Chuva e sol, casamento de Espanhol*. Ook heeft hij: *Quando chove e faz sol, casam-se as feiticeiras* (heksen). Wikipedia: In Argentina, it is said that an old woman is getting married. // Marcel Q. (Brasil, 2007-01-02): Two short rhymes I recall from when I was a child: *Sol e chuva, casamento de viuva*. (Sun and rain, widow’s wedding) and *Chuva e sol, casamento de espanhol*. (Rain and sun, Spaniard’s wedding.) I can’t think of any expressions in Portuguese that might be used to describe that particular weather combination, though. // mcecilia (Oct. 13, 2009): El arco iris me parece mágico, me fascino verlo en tardes de chaparrón con sol, me acuerdo de mi abuela que decía: *se casa una vieja!* // Portugal (longlaz, 2014): my grandmother used to say that ‘The Witches are getting married’. // Kaxgufen (Jan 16, 2015): Castellano de Argentina: *Lluvia con sol, casamiento de español. Lluvia con sol, se casa una vieja*. // Radar 23-1-2005: *Cuándo llueve con sol se casa una vieja*. // 15 Nov. 2010: Mariposas en la Panza: *si llueve con sol se casa una vieja*. Monica Zalazar: yo sabia de que *si llueve y sale el sol se casa una viuda*. Leonel Iconomovich: pero yo sabia una si un sbadado lleve y hay sol es por que se esta casando una vieja sin amor. // Gold

trouwen', waarbij de huwelijksdans gedanst wordt. Ook wordt gezegd: 'Walburg Kuha houdt haar huwelijk' en 'de dwazen van Tawastland drinken op het huwelijk.'⁵ In Roemenië wordt gezegd: *se marita strigoile*, evenals: 'In tijden van regen met zon zijn de *strigoi* bij het feestmaal.'⁶ Deze *strigoi*, waarover veel te zeggen valt, worden door Kuusi geschaard in de rijen der doden. 's Nachts verlaten ze het graf om de mensen het bloed uit te zuigen, iets wat ook van heksen gezegd wordt. De doden spelen een grote rol in de Letlandse spreuken, aldaar *veli* genaamd. 'Als het bij zonneshijn regent, dan vieren de *veli* huwelijk.' Ze drinken bij het huwelijk. 'Mijn jonge broertje is gestorven, hij heeft zich verloofd met een dodenbruid.' 'De dodenmoeder drinkt de huwelijksdrank, de dodenkinderen hebben hun iijzerschoenen stuk gedanst.' 'De zielen der doden drinken de huwelijksdrank. Als ik op het huwelijk zou zijn, dan zou ik mijn onderrok verbranden.'⁷ Ook in Litouwen drinken de doden bij het huwelijk, evenals in Finland, waar men ook in de kooklepel van de dood bij het huwelijk drinkt. Ook verkeren ze geslachtelijk met elkaar en is sprake van 'de stillen vieren huwelijk'.⁸ Ook bij de Rus-Finnen houden de onderaardsen in het dodenrijk huwelijk, net als bij de Lappen.⁹ Ook elders wordt wel over doden gesproken. Zo wordt de zonneregen in West-Groesië (in de Kaukasus) soms 'de zon der doden' (Rus: *solntse mertvyh*) genoemd, hoewel dat gewoonlijk het licht, dat soms na zonsondergang te zien is, betekent. Ook de zigeuners in Priština spreken van een 'zon der doden' en verbinden dit met de regenboog, terwijl de Zigeuners in Montenegro spreken van een 'dodenregen', met als verklaring, dat de zielen in de lucht zweven en dat de regen valt voor hun

2001, 452: *Cuando llueve con sol – se casa una vieja* 'When it rains and is sunny, an old woman is getting married' (Uruguay and certain other places). *Lluvia y sol – se casa la viuda* 'When it rains and is sunny, the widow is getting married' (Argentina). ParemioRom: *Sol e chuva, casamento da viúva* (Portuguese): *Sol y lluvia, casamiento de viuda*. (Reis, José Alves, *Provérbios e Ditos Populares*, 1995, 83, 132, 255, 263).

⁴ Beccaria 1995, 137: *si sposa una vecchia o una vecchia col diavolo* in Argentina e in Perú.

⁵ H-O Gri 1; H-O Fin 1: men drinkt bij het hoerenuwelijk; 2: danst bij hoerenuwelijk; 3: bij welke hoer danst men de huwelijksdans; 4: men huft bij het hoerenuwelijk; 5: hoerenuwelijk; 6: huwelijksdag van een hoer; 7-8, 16: de oude vrijsters worden getrouwd; 10: de oude vrijster krijgt een man; 11: huwelijksdag van de oude vrijsters; 12: men danst op het huwelijk van een oude vrijster; 13: men huft de huwelijksdans van een oude vrijster; 14, 17: de oude vrijsters houden huwelijk; 15: Ergens viert men het huwelijk van een oude vrijster; 18. huwelijksweer van de oude vrijster; 19: dan komt het huwelijk van de oude vrijster; 20: nu vieren de oude vrijsters hun huwelijk in de hemel; 21: in de hemel is het huwelijk van de oude vrijsters; vgl. 22: het is het huwelijk van de oude vrijgezellen in Cairo. Toespeling op sex in H-O Fin 9: De oude vrijsters worden verleid. I-O Fin 6 (Kuhan Vappu); I-O Fin 4: Kuusi 1957, 253: 'die verrückten Bewohner von Häme'. In H-O Bulg 1 wenst een oude vrouw zich een man, met als vervolg dat de duivel trouwt (hetgeen uiteraard met die oude vrouw is). Röhrich 1973, I, 511: Die alten Jungfern werden geheiratet (südl. Finnland); Eine Hure feiert Hochzeit (Westfinnl.). Die Hurenhochzeit- oder Hurenkindredactionen beschränken sich auf den Ostseeraum. Cf. Streng I, 21 n. 2: in Finland: *Vanhoja piikojä naitetaan* (alte Jungfern werden verheiratet); *vanhat piiat viettää häitä* (alte Jungfern feiern Hochzeit).

⁶ D-O Rum 1; D-P Rum 1 = D-P UngRum 1.

⁷ D-O Let 1-23.

⁸ D-O Lit 1, Fin 1-5: men drinkt op het huwelijk in het dodenrijk, 6: *im Kochlöffel des Todes*; 7: sex; 8. 'stillen'. Vaux Finnish 1: *Aurinko paistaa, vettä sataa, Manalassa häitä juodaan* 'The sun shines, it's raining, a wedding drink in Hades' [Manala: abode of the dead, Hades] (Ferro Ruibal 2007, 74: 'en finés digan que no Hades se bebe para celebrar un casamento'). In Lettische rijmpjes heet het in Mannhardts (1875, 86 n°87, 88) vertaling: *Regen regnete in der Sonne, Den Wellenes* (zielen, doden) *wurde die hochzeit getrunken. Mein Brüderchen starb jung, Hat der genommen ein Liebchen?* En: *Regen rinnt im Sonnenschein, Wenn sich todté Geister frein; Bruder mir und Schwesterlein Werden dort zur Hochzeit sein.*

⁹ D-O RusFin 1-6; D-O Lap 1-6. De Finnen in West-Lapland zeggen als de donder sterk rolt: 'Nu is het huwelijk van de onderaardsen.' De Griekse boeren zeggen dan: 'God organiseert het huwelijk van zijn dochter.' In de Provence trouwt Barabbas zijn dochter (*marido sa fiho*) en met regenweer is daar de uitdrukking verbonden: *Lou diable marido sa maire*. In Normandië wordt gezegd van de donder, dat God op een kar de uitzet van zijn dochters rijdt (*charrie le trousseau de ses filles*) of *le diable bat sa femme* en in Hongarije, dat de duivel een of andere arme zondaar te pakken heeft (Kuusi 1957, 235).

verlossing. In Turkije wordt gezegd: ‘De geesten sluiten vrede in de onderwereld’. In Rusland spreekt men van ‘blinde regen’, in Estland van ‘tranen van de weduwen’.¹⁰ In Gujarati is sprake van ‘naakte regen’, in Indonesië van ‘hete regen’ of ‘zonnige regen’, in Japan en Korea van ‘weer-regen’.¹¹

English summary

Also it is said that the witches are marrying, as in Italy, as well as in Puerto Rico and Spain, while in Portugal the old women get married, and in Marciana on the isle of Elba the ladies. In Argentine and Peru an old woman marries with the devil (see §6). Also in Greece an old woman marries, while in Finland they speak of a marriage of whores, or that the old spinsters marry, and the marriage-dance is performed there. They also say, ‘Walburg Kuha celebrates her wedding’, as well as ‘the fools of Tawastland drink at the wedding-feast.’

In Rumania they say, ‘the strigoi get married’, as well as, ‘in times of rain with sun the strigoi are at the feast.’ These strigoi about whom much may be said, are counted by Kuusi among the dead. At night they leave the grave to suck the blood out of humans, a thing also said about witches. The dead play a big part in the Latvian maxims, and are called ‘veli’. ‘When it rains with sunshine the veli celebrate a wedding.’ They drink at the wedding. ‘My young little brother has died, he has engaged himself with a bride of the dead.’ ‘The mother of the dead drinks the wedding-beverage, the children of the dead have danced their iron shoes to pieces.’ ‘The souls of the dead drink the wedding-beverage. When I would be at the wedding, my underskirt would burn to crisps.’ Also in Lithuania the dead drink at the wedding, as well as in Finland, where they also drink in death’s cooking-spoon at the wedding. They also have sexual intercourse with each other, and there is talk of ‘the quiet celebrate a wedding’.

Also with the Russian Fins the folk from under the earth celebrate a marriage in the realm of the dead, just like with the Laps. Elsewhere there is also talk of the dead. In Western Grusia (in the

¹⁰ D-Ö Kauk 1; D-Ö JugZig 1-2; D-Ö Tür 1 = III.af: Les Devs, dans le monde souterrain. De verbinding met de regenboog is ook bij de Quechua (regio Cuzco) het geval. De zonneregen wordt *chirapa* genoemd, wat in het Chankadialect in Ayacucho de regenboog betekent (Misc Khetschua); N-Ö Rus 1: *slepoj dožd*; N-Ö WRus 1 (idem); N-Ö Ukr 1: *slepoj dožd* (zo ook M-W Rus 1); J-X Est 7, vgl. J-X Est 4-6: ‘Tranen van de weeskinderen’. Vaux Russian 1: *slepoj dožd* ‘blind [or pale] rain’; toegevoegd is dat het RussWb bij *slepoj* vermeld: ‘they say it is *dožd*’ *idushchcij pri solnce* (regen tijdens zonneshijn) en geeft het citaat van Paustovskij: ‘O slepom dozhde, idushchem pri solnce, v narode govorjat (wordt gezegd): *Carevna plachet* (? Russian 4). Ferro Ruibal 2007, 69f vermeldt naast: *слепой дождь* (= *slepoj dožd*) ook *красный дождь* ‘chiova vermella’ [*krasnyi dožd*] ‘rode (of mooie, blijmakende) regen’, in Ukraine *сліпий дощ* ‘choiva cega’ (*slinij došč* ‘blinde regen’), *мелкий дощ* ‘chiova quente’ [hete regen], *курячий дощ* ‘chiova fumegante’ [*курячий* ‘roker’], *рудая дощ* ‘chiova mineral’ [*руда* ‘erts’], *заячий дощ* ‘chiova de lebres’ [*заячий* ‘hazen’], *грибний дощ* (Russ. *грибной дождь*) ‘chiova de cogomelos’ [*гриб* ‘paddestoel’]. Turks: Gold 2001, 453: *ahmak islatan* ‘idiot’s rain, idiot’s wetting’. [*ahmak* = dom]. ID., 254: Morocco: The Jewish Arabic of Meknes has *sce dl mitin* ‘dead people’s rain’. Gold 1984, 36: *chirapa* is used throughout Peru (*Diccionario de la lengua española*, Madrid 1956). Zie ook Augusto Malaret, *Diccionario de americanismos* (Buenos Aires 1946), waarin ook *flor de tigüero* (Puerto Rico) en *cabañuelas* (Tabasco, Mexico).

¹¹ Vaux Gujarati: *nago varsad* ‘naked rain’; Indonesia: *hujan panas* ‘hot/sunny rain’; Sundanese: *hujan poyan* ‘sunny rain’ (West Java); Japanese 2: *tenki-ame* ‘weather rain’; Korean 4: *haega nan nal cham-kkan-sshik ppu-ri-neunbi* ‘weather rain’. [Ferro Ruibal 2007, 70: *nago varsad* ‘choiva espida’; *hujan panas* ‘choiva quente – de sol]. Wikipedia: India: In Gujarati, it is called *naago varsaad*, meaning Naked Rain. In Marathi, it is called *Nagda Paaus*, meaning ‘Naked Rain’. // lina (18 Sept. 2012) wrote to Rurousha: ‘For us... there is an old folk believe that sunshower or in Malay *hujan panas* is a time when spirits roam. That’s why we were not encouraged to go out during that time for fear of being sick. So sunshower basically means a bad omen for us, Malay folks.’ // Alan M. Stevens, *A comprehensive Indonesian-English Dictionary*, 2004: *hujan panas* ‘rain with sunshine, sun shower’. [Lameijn, *Klein Maleis Woordenboek: hoedjan* ‘regen’, *pânas* ‘hitte, “zon”’]

Caucasus), for instance, the sun-rain is sometimes called 'the sun of the dead', though usually this means the light that sometimes can be seen after sunset. The Gypsies in Priština also speak of a 'sun of the dead' and connect this with the rainbow, while the Gypsies of Montenegro speak of a 'rain of the dead', with the explanation that the souls float in the air and that the rain falls for their redemption. In Turkey they say. 'the ghosts make peace in the nether world.' In Russia they call it a 'blind rain', in Estonia 'the tears of the widows'. In Gujarati they speak of a 'naked rain', in Indonesia of 'hot rain' or 'sunny rain', in Japan and Korea of 'weather rain'.